

De röntgenblik van Robby Müller

De polaroids die cameraman Robby Müller schoot terwijl hij films maakte in Los Angeles zijn gebundeld. Hij legde alle details vast waar doorgaans overheen werd gekeken.

Jan Pieter Ekker

d

De wereldvermaarde Nederlandse cameraman Robby Müller (1940-2018) werkte in de jaren tachtig veelvuldig in Los Angeles. Hij schoot er films als *Repo Man*, *Paris, Texas*, *To Live and Die in L.A.* en *Barfly*. Als hij niet op de set stond, maakte hij foto's. Polaroids om precies te zijn, die nu door zijn partner Andrea Müller-Schirmer zijn gebundeld in het schitterende boek *Robby Müller - L.A. Polaroids*.

Het is alweer het vierde boek met foto's van Müller dat zijn partner heeft verzorgd. Bij de tentoonstelling *Master of Light: Robby Müller*, in 2016 in Eye, verscheen *Robby Müller: Polaroid 'Interior Exterior'*. In 2021 publiceerde ze *Robby Müller - Polaroids - Flora* en in 2023 verscheen *Robby Müller - Amsterdam Photos*, met foto's die een jaar lang wekelijks in *Het Parool* hadden gestaan.

Robby Müller - L.A. Polaroids begint met een citaat van regisseur William Friedkin, met wie Müller werkte aan *To Live and Die in L.A.*. 'Hij had die geweldige blik van een buitenlander op de States, en dan vooral op de westkust. Hij filmde nooit clichés; hij legde alle details vast waar doorgaans overheen werd gekeken in Amerikaanse films.'

Reflecties en schaduwwerking

Die geweldige blik is ook zichtbaar in Müllers polaroid-foto's uit Los Angeles. De meeste zijn gemaakt in 1984 en 1985 in en rond het Kensington Motel in Santa Monica, waar hij dikwijls terugkeerde als hij voor zijn werk in de stad was. Het is een plek waar hij van is gaan houden, schrijft Müller-Schirmer in haar voorwoord. 'Hij woonde daar echt. Ik kan de plek uittekenen door zijn foto's van een pruttelende koffiepote op het fornuis en de was die tegenover het raam hangt te drogen. Hij heeft me vaak verteld over deze plek, op een steenworp afstand van het strand, waar hotelkat Garfield hem regelmatig kwam opzoeken. Hier vond hij rust tijdens de hectische draaidagen.'

Met zijn Polaroid SLR-680 – het summum van Polaroids opvouwbare SX-70-camera's – schoot Müller polaroid na polaroid in de woonkamer en de aangrenzende keuken. Van onbelangrijke, vaak allesbehalve fotogenieke details en niet-pretentieuze dingen. Een appel, een halve sinaasappel en een hotelkamersleutel. Een koelkast met een pak Rice Krispies erop. Een bedlampje waar een sarong over gedrapeerd is. Een overhemd aan een knaapje voor het raam. Maar door de compositie, het licht, de reflecties en de schaduwwerking zijn het geenszins doodgewone kiekjes.

De meeste foto's zijn gemaakt in en rond het Kensington Motel in Santa Monica

Vanuit zijn raam fotografeerde hij de auto's op de parkeerplaats, het strand met palmbomen, Ocean Avenue en de Stille Oceaan. Hij ging er ook vaak wandelen en de camera ging dan steevast mee. Hoewel hij vast niet de enige wandelaar geweest zal zijn, staan er opvallend weinig mensen op Müllers polaroids.

Meester van het licht

Het boek bevat geschreven bijdragen van de Amerikaanse filmcriticus en -curator Barbara Scharres, *Repo Man*-regisseur Alex Cox en Wim Wenders, met wie hij *Paris, Texas* maakte. Ook leuk is het kattenbelletje van acteur Willem Dafoe, die een crimineel speelde in *To Live and Die in L.A.*. 'Bij het maken van een film zijn mensen soms meer geïnteresseerd in wat zij zelf toevoegen in het kader, de locatie of de scène dan in wat er al is,' schrijft hij. 'Hoewel Robby is geprezen als een meester van het licht – wat ook klopt – maakte hij op mij vooral indruk omdat hij dingen zag die niemand anders zag: de oorsprong, de aanwezigheid, de vibratie, de mogelijkheid van wat er al was voordat wij de ruimte binnendrongen met onze ideeën, verhalen en agenda's.'

Die 'röntgenblik', stelt Dafoe terecht, is wat *L.A. Polaroids* zo bijzonder maakt.

Robby Müller - L.A. Polaroids, Uitgeverij Stanley/Barker, 96 blz., €60, onder meer verkrijgbaar bij Annet Gelink Gallery, Laurierstraat 189, waar op afspraak de tentoonstelling *Paintings and Polaroids - A Chair, A Clock, A Shirt, A Car* te zien is.

Ook is er een speciale editie te koop van een van Müllers L.A.-polaroids: een inkjetprint op karton, in een oplage van honderd, 28,3 x 23,2 cm, zonder lijst, voor €385 inclusief btw.

→ **Foto van Santa Monica, gemaakt ten tijde van de opnames van *To Live and Die in L.A.* (1984-1985).**

FOTO ROBBY MÜLLER

Robby Müller (Curaçao, 1940) deed het camerawerk voor meer dan zeventig films. In 2007 ontving hij op het Nederlands Film Festival de Cultuurprijs, in 2009 de Bert Haanstra Oeuvreprijs en begin 2013 een oeuvreprijs van de American Society of Cinematographers. In 2016 organiseerde Eye Filmmuseum de overzichtstentoonstelling *Master of Light*, die daarna ook in Berlijn te zien was. In 2017 was Müller genomineerd voor de Amsterdamprijs in de

categorie 'bewezen kwaliteit'. Op 3 juli 2018 overleed hij op 78-jarige leeftijd in zijn woonplaats Amsterdam. Sinds 2020 wordt op het Rotterdamse filmfestival de Robby Müller Award uitgereikt aan een beeldmaker die in de geest van Müller een 'authentieke, geloofwaardige en emotioneel treffende visuele taal heeft gecreëerd'. Op de komende editie krijgt de gevierde Franse cinematograaf Yorick Le Saux de prijs.